

Nr 16.

Ankom till riksdagens kansli den 15 maj 1916 kl. 3 e. m.

*Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 16 i
anledning av väckt motion angående ökat skydd för
kvinnor å offentliga platser.*

I en inom första kammaren väckt och till behandling av dess första tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 84, hava herrar *Petrén* och *von Koch* hemställt, »att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utreda, på vad sätt ökat skydd måtte kunna beredas kvinnor mot att å gator och andra offentliga platser bli föremål för till osedlighet syftande bemötande».

Motionen.

I avseende å motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

En med förevarande likalydande motion har vid innevarande riksdag blivit väckt jämväl i andra kammaren. Vid det över nämnda motion av andra kammarens andra tillfälliga utskott avgivna utlåtandet, nr 10, finnas såsom bilagor fogade över motionen avgivna yttranden från polismyndigheterna i vissa större städer. Hänvisande i övrigt till nämnda bilagor torde utskottet nu få inskränka sig till att i korthet redogöra för de yttranden, som av vederbörande polismyndigheter i Uppsala och Lund i anledning av den i andra kammaren väckta motionen avlåtits. Polismästaren i Uppsala håller före, att grundligare bättring uti ifrågasvarande avseende icke torde kunna vinnas annat än genom 1) utsträckt tillämpning av ansvarsbestämmelserna för fylleri till jämväl »mindre

Utskottet.

druckna», 2) prostitutionens avskaffande, 3) inskränkning av maskerader och offentliga danstillställningar, 4) strängare uppfostran av ungdomen och 5) höjande av den allmänna moralen i fråga om litteratur, konst, teater och biografier. Två av dessa önskemål hava i Uppsala redan förverkligats: år 1901 avskaffades den reglementerade prostitutionen, så att yrkesmässig otukt genast beivras efter lösdrivarlagen och sedan några år tillbaka tillåtas icke några offentliga maskerader eller offentlig dans inomhus. Genom förbud mot den offentliga dansen inomhus har enligt polismästarens åsikt det lösa förhållandet mellan könen, särskilt av olika samhällsklasser, i hög grad förbättrats. — I det utav vederbörande polismyndighet i Lund avgivna yttrandet förordas, »att alla sådana förseelser, som äro att hänföra till kvinnofridsbrott, få en mera konstant sammanfattning och att brotten icke hänföras till s. k. målsägandebrott, utan komma under *allmänt åtal*».

Klart är, såsom ock nu nämnda yttranden giva vid handen, att ett samhällsont av ifrågavarande art icke kan med framgång angripas allenast från en sida. För dess avhjälpanne fordras oundgängligen, att olika medel komma till användning. I syfte att motverka och hämma det påtalade onda torde sålunda, bland annat, en rätt lagd upplysningsverksamhet, spridandet av god och prisbillig litteratur, förbjudandet av demoraliserande förevisningar, nöjestillställningar och dylikt vara att anbefalla. Att detta på vederbördigt håll också vunnit beaktande, torde de senare årens erfarenheter vittna om. Därjämte fordras dock givetvis, att det i lagstiftningsväg är sörjt för, att de, som i förevarande avseende förbryta sig, kunna erhålla sin välförtjänta näpst.

Vad nu särskilt beträffar sådana åtgärders vidtagande på strafflagstiftningens område, vilka skulle vara ägnade att verka i motionens syfte och som i densamma närmast avses, synes det utskottet, som hade motionärerna knappast tillbörligt beaktat de möjligheter till skydd för kvinnor mot till osedlighet syftande bemötande, som redan gällande lagbestämmelser erbjuda.

De lagrum, som äro tillämpliga för att bestraffa brott mot kvinnofrid å allmän plats, återfinnas i strafflagens 11, 16 och 18 kapitel. Enligt 11 kapitlet 15 § är med straff belagt att komma förargelse åstad å allmän plats, enligt 16 kapitlet 9 och 11 §§ bestraffas smädliga yttranden, hotelser och missfirmliga gärningar. Enligt 18 kap. 13 § bestraffas gärning, som sårar tukt och sedlighet, så att allmän förargelse

eller fara för andras förförelse därav kommer, och är därvid straffet böter eller fängelse, d. v. s. fängelse till och med två år. Brott mot 9 och 11 §§ i 16 kapitlet må icke åtalas av allmän åklagare. Polismyndigheten kan alltså ingripa mot kvinnas ofredande å allmän plats genom tilltal endast då ofredandet kommit förargelse åstad. På senare tid hava emellertid åtminstone polisdomstolarne i Stockholm och Norrköping ansett 11 kapitlet 15 § tillämplig, då den åtalade handlingen varit ägnad att väcka förargelse, även om densamma icke kunnat väcka förargelse hos annan än den förfördelade, beroende därpå att annan person icke varit tillstädes.

Med denna skärpta lagtolkning kunna alla de fall, då ofredandet är ett bevisligt faktum, åtalas och bestraffas. För de fall, då bevisning icke är tillgänglig, kunna däremot helt naturligt icke de strängaste bestämmelser råda bot.

Utskottet vill dock icke bestrida, att det skulle lända till gagn, om en skärpning av ifrågavarande straffbestämmelser komme till stånd, eller om varje brott mot kvinnofriden komme under allmänt åtal. Utskottet instämmer emellertid i vad andra kammarens utskott i ovannämnda utlåtande yttrar, nämligen att det icke torde falla inom utskottets befogenhet att ingå på bedömandet av dessa frågor, då den förberedande behandlingen av inom riksdagen väckta frågor om stiftande, ändring, förklaring eller upphävande av allmän kriminallag tillkommer allenast lagutskottet, inom vilket ensamt den sakkunskap och erfarenhet lärer vara att finna, som tarvas för avvägandet av så svårlösta problem som frågor om ändring av den allmänna kriminallagens straffbestämmelser eller omläggning av principerna för åtalsrätten.

Då det emellertid icke kan förnekas, att fall inträffat, då kvinnofridstörare undgått näpst, vill utskottet hava uttalat det önskemålet, att vederbörande polismyndigheter måtte med all kraft verka för att de medel, över vilka de för ändamålet förfoga, även bliva utnyttjade. I sådant syfte torde, såsom erfarenheterna från åtskilliga städer visat, utkommendering av civilklädd polispersonal, som bättre än den uniformerade personalen är i tillfälle att iakttaga brott av här avhandlade beskaffenhet, i vida större utsträckning än hittills böra ifrågakomma. (Som emellertid eventuella förfoganden härutinnan äro beroende av vederbörande ortsmyndigheter, synes någon riksdagens åtgärd för förverkligande av här uttalade önskemål icke böra påkallas.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon
första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 15 maj 1916.

På utskottets vägnar:

HUGO HAMMARSKJÖLD.

Närvarande vid förestående ärendes slutbehandling: herrar *Hammarskjöld, Sand-
ler, Oscar Olsson, Valerius Olsson, Magnusson, Gelin* och *Holm*.
